

TUR

Ecoscan Quarijn

Actualisatie consequenties Ffwet n.a.v. wijziging ontwerp

25 maart 2011
Eindrapport
9W5632

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.
WATER

Entrada 301
Postbus 94241
1090 GE Amsterdam
+31 (0)20 569 77 00 Telefoon
dfa Fax
info@amsterdam.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Ecscan Quarijn 2011
Actualisatie consequenties Ffwet n.a.v.
wijziging ontwerp
Verkorte documenttitel Ecscan Quarijn
Status Eindrapport
Datum 25 maart 2011
Projectnaam Ecscan Quarijn
Projectnummer 9W5632
Opdrachtgever
Referentie 9W5632/R/1/Amst

Auteur(s) C.W. Kuijsten
Collegiale toets Harm Kossen
Datum/paraaf ...9/2/2011.....
Vrijgegeven door Frans Jorna
Datum/paraaf ...25/2/2011.....

INHOUDSOPGAVE

	Blz.	
1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Leeswijzer	1
2	JURIDISCHE KADER NATUURWETGEVING	2
2.1	Vigerend natuurbeleid	2
2.1.1	Natuurbeschermingswet en (P)EHS	2
2.1.2	Flora- en faunawet	2
2.2	Beoordelingskader Flora- en faunawet	4
3	BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED	8
3.1	Ligging en omschrijving plangebied	8
3.2	Voorgestelde ontwikkelingen	9
4	VOORKOMEN, MITIGATIE EN EFFECTEN STRENG BESCHERMDE SOORTEN	12
4.1	Planten	12
4.2	Zoogdieren	12
4.2.1	Vleermuizen	12
4.2.2	Overige zoogdieren	16
4.2.3	Reptielen	18
4.3	Vogels	19
4.4	Insecten	20
4.5	Algemeen beschermde soorten	20
5	JURIDISCHE CONSEQUENTIES EN ONTHEFFING FLORA- EN FAUNAWET	22
5.1	Ontheffing Flora- en faunawet	22
5.2	Status ontheffing	23
6	CONCLUSIE	25

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Stichting Quarijn is sinds een aantal jaren bezig met de voorbereiding voor de nieuwbouw van de zorginstelling (het voormalige Zonnehuis). Royal Haskoning heeft hiervoor verschillende onderzoeken naar de natuurwaarden uitgevoerd en laten uitvoeren en naar aanleiding daarvan effectenrapportages en notities opgesteld i.v.m. natuurwetgeving (Royal Haskoning 2007, 2008, 2009 en 2010 en de VZZ, 2007). Voor de methodes van deze onderzoeken wordt verwezen naar deze eerdere rapporten.

Een eerder ontwerp voor de nieuwbouw van het de zorginstelling is door de gemeente Doorn afgekeurd. Op dit moment ligt er een nieuw ontwerp voor het stedenbouwkundig plan en schetsontwerp landschappelijke inbedding. In deze rapportage worden de eerdere effectrapportages, het nieuwe ontwerp en de ontheffing op de Flora- en faunawet samengevoegd. Het doel van deze rapportage is om overzichtelijk te maken aan welke eisen vanuit de Flora- en faunawet het nieuwe ontwerp en de bouw hiervan dienen te voldoen.

1.2 Leeswijzer

Een actuele uitleg van het juridische kader wordt in het tweede hoofdstuk van dit rapport gegeven. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. Het vierde hoofdstuk behandelt het voorkomen, de effecten en mogelijke mitigatie van beschermde soorten. In hoofdstuk 5 worden de specifieke voorwaarden uit de huidige ontheffing gegeven. Hoofdstuk 6 sluit af met de conclusies met betrekking tot de mogelijke effecten als gevolg van het nieuwe ontwerp.

2 JURIDISCHE KADER NATUURWETGEVING

2.1 Vigerend natuurbeleid

Bij het verrichten van ruimtelijke ingrepen in het landschap dienen in het kader van (inter)nationale wet- en regelgeving de effecten onderzocht te worden die deze ingrepen hebben op beschermde natuurwaarden. Het gaat hierbij om zowel planten- en diersoorten als om gebieden met bijzondere habitats. Gebieden worden beschermd via de Natuurbeschermingswet. Daarnaast is in het Nederlandse natuurbeleid aangegeven dat de verschillende bijzondere en beschermde natuurgebieden verbonden dienen te worden, hetgeen tot uiting komt in de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur ((P)EHS). Bescherming van plant en dier is geregeld in de Flora- en faunawet.

2.1.1 Natuurbeschermingswet en (P)EHS

Met de Natuurbeschermingswet 1998 worden de gebieden uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (Natura 2000 gebieden) in de nationale wetgeving beschermd.

Gebieden die bescherming genieten onder de Natuurbeschermingswet of onderdeel maken van de (P)EHS komen in of nabij het plangebied niet voor. In dit rapport wordt om deze reden niet verder ingegaan op de Natuurbeschermingswet of het kader van de (P)EHS.

2.1.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland door middel van een aantal verbodsbepalingen (zie tabel 1-1). In de wet zijn soorten opgenomen die op landelijk dan wel op Europees niveau zeldzaam en/ of bedreigd zijn of worden. De Flora- en faunawet beoogt niet het instandhouden van een statische populatiegrootte, maar wel het functioneren van de betreffende populatie. Zo kan in sommige gevallen ook met een kleiner aantal individuen de populatie duurzaam blijven voortbestaan. Dit is onder andere afhankelijk van de talrijkheid van de soort, maar ook van zijn flexibiliteit om andere gebieden te bereiken en te koloniseren.

Beschermingscategorieën

Afhankelijk van zeldzaamheid en bedreiging zijn de soorten verdeeld over drie beschermingscategorieën. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) artikel 75 in werking getreden, waarmee drie beschermingsregimes zijn vastgesteld. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën of tabellen.

De 1^e categorie betreft beschermde soorten die in Nederland algemeen voorkomen. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, waaronder de geplande werkzaamheden vallen, geldt een algemene vrijstelling en is geen ontheffing nodig. Voor deze soorten is er geen noodzaak voor inventarisaties. Soorten van de tweede en derde categorie zijn strenger beschermd. Voor deze soorten geldt een ontheffingsplicht bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Bij het afwegingskader is informatie over de verspreiding van de betreffende soort noodzakelijk.

Voor de soorten, genoemd in tabel 2 van de AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, is een "lichte toets noodzakelijk". In de lichte toets moet er voor worden gezorgd dat de gunstige staat van instandhouding wordt gegarandeerd en de activiteit moet een redelijk doel dienen.

Voor soorten, genoemd in tabel 3 van de AMvB artikel 75 en bijlage IV van de Habitatrictlijn, geldt een "zware toets". Er mag hierin geen andere bevredigende oplossing zijn voor de geplande activiteit, de gunstige staat van in standhouding dient te worden gewaarborgd en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. De gunstige staat van instandhouding van soorten uit Bijlage IV van de Habitatrictlijn dient lokaal beoordeeld te worden. Voor de overige soorten uit tabel 3 is de landelijke populatie van belang.

Vogels

De bescherming van vogels nemen binnen de Flora- en faunawet een aparte positie in. In de Flora- en faunawet is de bescherming van de meeste vogelsoorten gericht de nesten van op broedvogels. Dit houdt in dat de nesten van broedvogels gedurende het broedseizoen zijn beschermd. Het is gedurende het broedseizoen verboden om de nesten van broedvogels te verstoren en/of weg te nemen.

De vogelnesten vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Buiten het broedseizoen zijn nesten van de meeste vogelsoorten niet beschermd. Een ontheffing is niet noodzakelijk als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats vinden en ook niet als er maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat er zich vogels vestigen op de bouwplaats. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen (zie kader).

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeachte de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Voor een aantal vogelsoorten geldt een uitzonderingspositie op het bovenstaande. Deze vogelsoorten zijn ingedeeld in een aantal categorieën en deze zijn gedurende het gehele seizoen beschermd en dan gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de flora- en faunawet:

- 1) Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld steenuil);
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke)

voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (roek, gierzwaluw en huismus);

- 3) Nesten van vogels (geen kolonievogels), die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (kerkuil, ooievaar, slechtvalk);
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (boomvalk, buizerd, ransuil).
- 5) Nesten van vogels, die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar ervoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar dan wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze soorten zijn tijdens het broedseizoen niet beschermd, maar vragen wel extra onderzoek, omdat ze wel jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de soorten die vallen binnen bovenstaande beschermingscategorieën. Twee belangrijke vragen bij de beoordeling of er voor de soorten uit de bovenstaande categorieën een ontheffing noodzakelijk is zijn de volgende:

- Is er voor de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?
- Is er voor de soort voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?

Zorgplicht

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle van nature in Nederland voorkomende soorten de zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

2.2 Beoordelingskader Flora- en faunawet

De activiteiten in de inrichtingsfase en die in de eindfase worden getoetst aan de geldende verbodsbepalingen Flora- en faunawet (Artikel 8 tot en met 13). Voorts geldt te allen tijde de zogenaamde Zorgplicht (Artikel 2). Hieronder is de wettekst van de verschillende artikelen weergegeven.

Tabel 1-1. Relevante verbodsbepalingen Flora- en faunawet.

Artikel 2 (zorgplicht)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te
------------------------	---

	voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan temaken.
Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
Artikel 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort, ..., te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, ..., binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Indien er beschermde soorten aanwezig zijn in het plangebied en de activiteiten hebben een mogelijk negatief effect, dient te worden vastgesteld of het project kan worden uitgevoerd, waarbij een overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen.

Mitigerende maatregelen

Het is mogelijk om een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen door, vóórdat de werkzaamheden van start gaan, voorzorgsmaatregelen te treffen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen van de negatieve gevolgen van een activiteit. Dit moet gebeuren binnen het plangebied en voor de soorten die daar voorkomen. Het dient te worden voorkomen dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort wordt aangetast.

Er zijn 10 punten die kunnen worden gebruikt ter ondersteuning van de vraag of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de betreffende soort behouden blijft door het nemen van mitigerende maatregelen:

- 1) De plek of het gebied wordt met een zekere mate van bestendigheid gebruikt. Er is geen sprake van incidenteel gebruik, maar van een vaste rust- en verblijfplaats;
- 2) De plek of het gebied blijft voorzien in alles wat nodig is voor een specifiek individueel dier in dat gebied en voor alle exemplaren van de populatie ter plekke, om succesvol te kunnen voortplanten of om te kunnen rusten;
- 3) Er is op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, een achteruitgang van de ecologische functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en

verblijfplaats. De diverse functies die een gebied heeft dienen behouden te blijven;

- 4) Door mitigerende maatregelen worden negatieve effecten uitgesloten. Dit kunnen negatieve effecten zijn op zowel de kwaliteit als de kwantiteit van functies in het gebied;
- 5) Mitigerende maatregelen zijn preventief. Dit houdt dus in dat in voorkomende gevallen de mitigatie niet alleen aanwezig is, maar ook functioneert;
- 6) Mitigerende maatregelen moeten leiden tot een verbetering of behoud van de ecologische functionaliteit van het gebied (kwantitatief/kwalitatief) voor de betreffende soort;
- 7) Het positieve effect van mitigatie geeft in evenredige ruimte voor de negatieve effecten van de ingreep. De duurzame ecologische functionaliteit mag op geen enkel moment slechter worden.
- 8) Het succes van mitigerende maatregelen moet met een hoge mate van zekerheid vóóraf vaststaan en wordt beoordeeld aan de hand van ecologische criteria.
- 9) De staat van instandhouding en de zeldzaamheid van een diersoort zijn van belang bij het treffen van mitigerende maatregelen;
- 10) De controle op het effect van de maatregelen is een onderdeel van het ecologisch werkprotocol.

Indien er voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen dieren gevangen en verplaatst moeten worden, is dat geen overtreding van artikel 9 (vangen) en 13 (verplaatsen). Het is namelijk niet de bedoeling om dieren aan de natuur te onttrekken. Het is toegestaan om soorten te verplaatsen uit de directe gevarenszone naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving. Dit moet gebeuren binnen de daarvoor benodigde tijd. De soorten dienen ook in één keer te worden verplaatst, zonder onnodig oponthoud. Het vangen en verplaatsen dient te gebeuren buiten de kwetsbare periode van de betreffende soort. Het vangen en verplaatsen dient te gebeuren door of onder de begeleiding van een ter zake kundige. Dit bovenstaande geldt niet voor stressgevoelige dieren, zoals muizen, vleermuizen en vogels.

Ontheffingsplicht

Er geldt een ontheffingsplicht als de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de beschermde soort uit tabel 2 en 3 niet kan worden gegarandeerd door het nemen van mitigerende maatregelen. Belangrijke vragen voor het verkrijgen van een ontheffing zijn:

- 1) In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- 2) Is er een wettelijk belang (niet van toepassing bij soorten uit tabel 2 van de AMvB artikel 75)?
- 3) Hebben de werkzaamheden een redelijk doel (niet van toepassing bij soorten uit tabel 3 van de AMvB artikel 75)?
- 4) Is er een andere bevredigende oplossing (niet van toepassing bij soorten uit tabel 2 van de AMvB artikel 75)?
- 5) Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

In onderstaande tabel is weergegeven voor welk wettelijk belang een ontheffing kan worden aangevraagd. Dit verschilt tussen Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn, vogelsoorten en Bijlage 1-soorten van de AMvB artikel 75 (alleen nationaal beschermd).

Tabel 1-2: Ontheffing op grond van het wettelijk belang

Wettelijk belang	Bijlage 1 AMvB soorten	Bijlage IV HR soorten	Vogelsoorten
Bescherming van flora en fauna	x	x	x
Veiligheid van het luchtverkeer	-	-	x
Volksgezondheid/Openbare veiligheid	x	x	x
Dwingende redenen van groot openbaar belang	x	x	-
Ruimtelijke inrichting/ontwikkeling	x	-	-

3 BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED

3.1 Ligging en omschrijving plangebied

Het Zonnehuis Doorn ligt aan de Bergweg te Doorn. Ten westen en zuidwesten ligt de bebouwing van Doorn en in het noorden en oosten gaat het terrein van het Zonnehuis direct over in de Kaapse Bossen. De Kaapse bossen zijn onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Ten zuiden van het terrein loopt de Leersumsestraatweg. Aan de overkant van deze weg ligt een wijk, een park en een bosgebied. Foto 1 is een luchtfoto van het Zonnehuis en omgeving. Hierop is te zien dat het verpleegtehuis in een bosrijk gebied ligt.

Foto 1. Luchtfoto projectlocatie (binnen de witte cirkel ligt het Zonnehuis).

Het terrein in eigendom van het Zonnehuis bestaat uit een hoofdgebouw (vier bouwlagen), een buitenpolikliniek (met grasvegetatie op het dak), parkeerplaats(en) en wandelpaden rondom de gebouwen. Verder is een klein dierenverblijf en een vijver met goudvissen aanwezig. Aan de noordkant ligt het zusterhuis geïsoleerd van het hoofdgebouw. Het hele gebouw (op het zusterhuis na) ligt enigszins verdiept ten opzichte van het aangrenzende bos. Daardoor komen ook op verschillende plaatsen zandige hellingen voor.

Figuur 1. Begrenzing EHS (gearceerde deel)

Aan de west- en zuidkant wordt het gebied begrensd door zones met hoog opgaande oude bomen (eik, beuk, grove den) met in de struiklaag rhododendron, taxus en in de struiklaag varens, klimop, braam en robertskruid. Dichter naar het gebouw toe ligt een intensief gemaaid gazon of is een laagblijvende vegetatie aanwezig. Her en der staan individuele overwegend oude bomen (grove den, robinia, eik, beuk) en er staan veel rhododendrons. In de ondergroei zijn onder meer een enkele exemplaren van gewoon vingerhoedskruid waargenomen. Er is veel staand en liggend dood hout aanwezig.

Aan de oost- en noordkant van het terrein ligt een smalle strook gemengd bos. In het deel waar lariks en grove den staat broedt, volgens een medewerker van natuurmonumenten, al jaren een sperwer. Deze strook bos loopt direct over in de Kaapse Bossen. De Kaapse bossen is een tot de EHS behorend, glooiend bosgebied van 423 ha en in het beheer van Vereniging Natuurmonumenten. (Zie voor de begrenzing EHS Figuur 1). De Kaapse bossen zijn onderdeel van het Nationale Park de Utrechtse heuvelrug en vormen één van de vijf belangrijkste boskernen van dit gebied (Provincie Utrecht, 2004). Aan de kant van het Zonnehuis liggen veel wandelpaden, waardoor dit deel van de Kaapse bossen door veel recreanten wordt bezocht.

Er komen verschillende bostypen voor: beukenbos, naaldbos, eikenhakhout en eikenberkenbos. In de directe omgeving van het Zonnehuis staat gemengd bos. Tijdens het veldbezoek zijn hier in diverse bomen holten aangetroffen, die in gebruik kunnen zijn door spechten of vleermuizen

3.2 Voorgestelde ontwikkelingen

De Gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft het eerdere bouwontwerp vanwege het ontwerp van het gebouw verworpen. Op dit moment is er een nieuw ontwerp gereed. Dit ontwerp is door de ontwerper als volgt omschreven:

De bebouwing bestaat uit een hoofdgebouw en twee bijgebouwen. Het hoofdgebouw kent twee vleugels die letterlijk het voorterrein omarmen en zich oriënteren op de

parkachtige omgeving ten zuiden van de Rijksstraatweg. Door de as en deze ruimtelijke oriëntatie wordt het Zonnehuis onderdeel van een groter ruimtelijk geheel: de Stichtse Lustwarande. Het groene voorterrein wordt als een flauwe hellend uitgevoerd waardoor landschap en gebouw in elkaar overgaan. De verschillende gebouwen kennen vloerpeilen die samenhangen met de oorspronkelijke helling van het landschap. Achter het hoofdgebouw bevinden zich twee bijgebouwen. Deze identieke gebouwen zijn bescheiden qua omvang en positie. De oriëntatie is afgestemd op de optimale bezonning van de wooneenheden binnen deze gebouwen.

In het ontwerp is gestreefd naar behoud van bestaande waardevolle bomen. Een groot deel van het terrein is wat dit betreft belemmeringsvrij vanwege de bestaande bebouwing. De bosranden aan de oost-, noord- en westzijde blijven in tact. Met name in het zuid- en zuidwestelijke deel van de locatie bevindt zich een groot aantal als waardevol betitelde bomen die grotendeels behouden blijven. Een aantal bomen zal moeten wijken om de plannen te kunnen realiseren. De nieuwe opzet biedt mogelijkheden tot groencompensatie. De sfeer die voor ogen staat is die van gebouwen in een parkachtige omgeving die naar de randen toe een nog meer natuurlijk karakter krijgt. Waar mogelijk staan de gebouwen met de voetjes in het groen, waardoor het landschap letterlijk de gebouwen raakt. De middelen zijn overzichtelijk: licht glooiende grazige open delen met solitaire bomen en boomgroepen en op speciale plekken, zoals entrees en bij terrassen, sierheesters en vaste planten borders. In de richting van de bestaande bosranden krijgt de omgeving een natuurlijker karakter met mantel en boomvegetaties die voedsel-, schuil- en nestgelegenheid bieden. Op zuid geëxposeerde hellingen zullen zandige situaties worden ontwikkeld. De terreininrichting zal zodanig worden uitgewerkt dat mitigerende maatregelen ten behoeve van flora en fauna een plek krijgen.

Ook in het verlichtingsplan wordt uitgegaan van faunavriendelijke oplossingen, bijvoorbeeld het niet aanlichten van de bosrand (vooral richting de groene contour van de EHS) en te werken met speciale armatuur die alleen het pad verlicht en geen uitstrooiende werking naar de omgeving heeft.

Het aantal bewoners van de zorginstelling blijft ongeveer gelijk. In figuur 2 is een schetsontwerp van de nieuwe situatie gegeven ten opzichte van de huidige situatie.

Figuur 2. Ontwerpschets nieuwe zorginstelling t.o.v. de oude situatie (groene stippen betreffen waardevolle te sparen bomen)

4 VOORKOMEN, MITIGATIE EN EFFECTEN STRENG BESCHERMDE SOORTEN

4.1 Planten

Aanwezigheid

Tijdens de veldbezoeken in het onderzoeksgebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

In de bosranden staan een aantal typische bosplanten zoals gewone salomonszegel, vingerhoedskruid en lelietje-van-dalen. Aan de voorzijde van het terrein (en op het dak) groeit veel zacht vetkruid en bieslook. Deze soorten staan wel op de Rode lijst, maar zijn niet beschermd via de Flora- en Faunawet. Op deze locatie gaat het om aangeplante en verwilderde exemplaren.

Effecten

Niet van toepassing omdat er geen beschermde planten voorkomen.

4.2 Zoogdieren

4.2.1 Vleermuizen

In het plangebied zijn drie soorten vleermuizen aangetroffen: De gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis. De gewone grootoorvleermuis die in 2000 bij verschillende terreinbezoeken is waargenomen (Jansen & van Noort 2000 uit Jansen 2007) is bij latere onderzoeken niet waargenomen. De rosse vleermuis is in 2010 overvliegend waargenomen, het terrein vormt geen onderdeel van het leefgebied van de soort waardoor effecten op deze soort of het leefgebied van deze soort kunnen worden uitgesloten.

In onderstaande paragrafen worden de resultaten van gewone dwergvleermuis en laatvlieger besproken. Tenzij anders genoemd is de tekst afkomstig uit de rapportage van VZZ (Jansen, 2007).

Gewone dwergvleermuis

Aanwezigheid

Gewone dwergvleermuizen gebruiken het plangebied als verblijfplaats, als jachtgebied en als vliegroute. De verschillende functies worden hieronder besproken. Tabel 2 is een samenvatting van aanwezige gebouwen en hun gebruik door de gewone dwergvleermuizen. De locaties van de verblijfplaatsen zijn weergegeven in figuur 3. De vliegroutes en jagende vleermuizen in figuur 4.

Kraamkolonie

In de spouwmuren en koude dakconstructies is een grote groep gewone dwergvleermuizen aanwezig. Tijdens de inventarisatie zijn 6 gebouwdelen gelokaliseerd waar gedurende korte of langere tijd groepen vleermuizen aanwezig waren. De meeste dieren verblijven in gebouwdelen rond de parkeerplaats middenin het plangebied. Andere verblijven in spouwmuren en balkondelen bij het restaurant. Afhankelijk van het weer worden verschillende delen van het gebouw gebruikt. Deze zomer waren nog voor het uitvliegen van de jongen tussen de 130 en 150 dieren aanwezig. Informatie van

nachtverpleegsters geeft aan dat deze vleermuizen al langere tijd aanwezig zijn en dat op andere momenten ook andere delen van het gebouw “bewoond” zijn. Hoewel andere verblijfsplaatsen bekend zijn uit de wijk ten zuiden van dit complex, worden deze de laatste jaren niet gebruikt om jongen groot te brengen. Het leefgebied van de groep is bijzonder groot. Andere inventarisaties geven aan dat dieren uit deze kolonie tot in de Kaapse Bossen en tot aan het landgoed Sandenburg jagen. In voorgaande jaren waren op korte afstand ook dieren aanwezig in verschillende huizen in de nieuwbouw net ten zuidoosten van het plangebied. Deze groep was vorig jaar en dit jaar niet aanwezig.

Paarverblijven

Tijdens het veldwerk werden in totaal drie roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Eén individu bij de keuken, één bij de lage noordvleugel en één aan de voorzijde van het hoofdgebouw. Het baltsgedrag van Gewone dwergvleermuizen is zeer opvallend, maar doordat deze dieren niet uit hun verblijfplaats roepen en op onvoorspelbare tijden in- en uitvliegen is het lastig de exacte verblijfslocaties vast te stellen. De exacte verblijfsplaatsen zijn dan ook onbekend gebleven.

Winterverblijfplaatsen

Tijdens één van de drie nachtelijke controles op zwermen in de nazomer werd een groep zwermende Gewone dwergvleermuizen waargenomen in het midden van het hoofdgebouw, aan de zuidzijde net onder het dak. Dit zwermen werd pas om 3.00 uur 's nachts opgemerkt, invliegende dieren werden niet gezien. Bij een controle aan het begin van de avond, enkele dagen later, werden op deze locatie geen uitvliegende dieren waargenomen. Deze observaties komen sterk overeen met het gedrag beschreven bij beter toegankelijk en goed onderzochte winterverblijfplaatsen van deze soort. Het is meer dan aannemelijk dat Gewone dwergvleermuizen dit gebouwencomplex ook gebruiken als overwinteringplek.

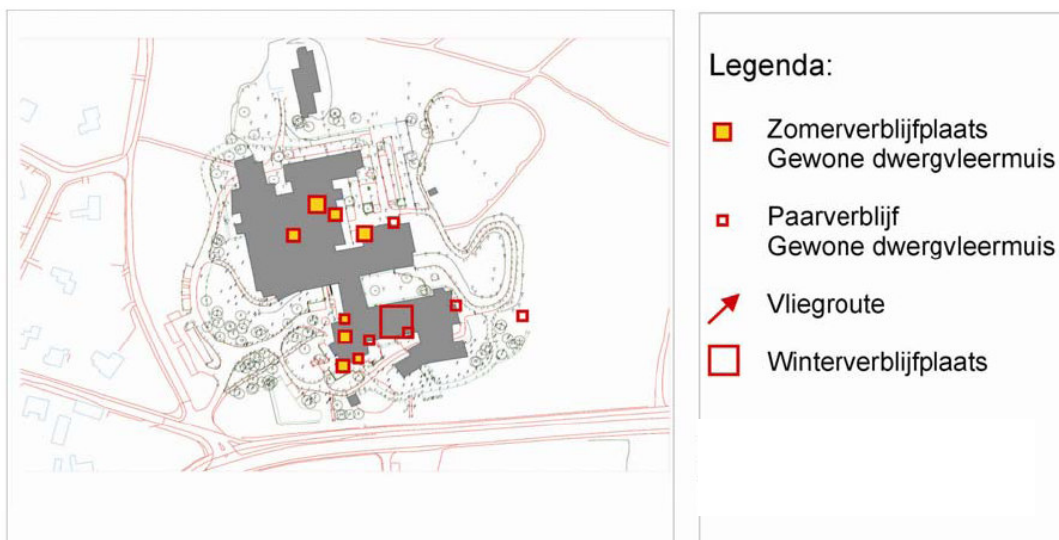
Terreingebruik (vliegroutes en foerageergebied)

Verschillende delen van het terrein worden door gewone dwergvleermuizen gebruikt als jachtgebied. De belangrijkste zijn de halfopen plekken langs het verharde pad in het bosgebied ten oosten van het plangebied, zie ook figuur 4. Bij slecht weer jagen verschillende individuen langs de wanden van het hoogste gebouw en tussen de muren en de hier dicht op staande bomen. Maar het merendeel van de dieren jaagt buiten het plangebied.

Zij gebruiken een vliegroute langs de oostzijde van het plangebied. De dieren steken diffuus de provinciale weg over. Meer dan 40 dieren vervolgen deze weg verder naar de in het zuidoosten gelegen jachtgebieden. In het voorjaar kon deze route gevolgd worden tot aan landgoed Sandenburg. Een klein deel vliegt richting oost of noord. Waarschijnlijk is ook een groot deel van in de Kaapse bossen jagende dwergvleermuizen afkomstig uit deze kolonie.

Tabel 2. Gebruik van de verschillende gebouwen op het terrein door de Gewone dwergvleermuis

Gebouw	Gebouwdeel	Geschikte ruimten	Toegangen	Opmerking
Hoofdgebouw	Hoogbouw	Spouw + koude dakconstructie	Stootvoegen, afdekranden	Zomerverblijfplaats; oostzijde + 3 ^e verdieping boven hoofdingang Nazomer + winterverblijfplaats? 4 ^e verdieping direct onder dak
	Westvleugel	Spouw + koude dakconstructie	Stootvoegen, afdekranden	Zomerverblijfplaats oostzijde in koeltoren + begane grond
	Middenvleugel / keuken	Spouw + koude dakconstructie	Stootvoegen, afdekranden	Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis; noordzijde, boven ramen bij hoek
	Noordvleugel	Spouw + koude dakconstructie	Stootvoegen, afdekranden	1 paarverblijf bij open garage
	Kantinevleugel	Spouw + koude dakconstructie	Stootvoegen, afdekranden	Zomerverblijfplaats in muur boven ramen aan zuidwest zijde en zuidzijde 2 paarverblijfplaatsen in zuidgevel
Zustersflat		Spouw + betimmering	Stootvoegen / aansluiting balkons, betimmering	Niet in gebruik (Jansen/VZZ 2007 & Royal Haskoning 2010)
Bosschuurtje		Intern	Diverse	Niet in gebruik
Nachthok		?	Diverse	Niet in gebruik

Figuur 3 Locaties van vleermuisverblijfplaatsen

Figuur 4 Waarnemingen van jagende vleermuizen en vliegroutes

Mitigatie

Sloopwerkzaamheden dienen gefaseerd uitgevoerd worden en op een wijze waarbij vleermuizen zoveel mogelijk ontzien worden.

Effecten

Ondanks mitigerende maatregelen, is de aard van de werkzaamheden echter dusdanig grootschalig dat mede door de grootte en permanente aanwezigheid van de kolonie het onmogelijk is dat de dieren niet verstoord zullen worden. Ook zullen door de sloop van de gebouwen verblijfplaatsen (tijdelijk) vernield worden.

Omdat het gebouw een grote en voor Doorn belangrijke kraamkolonie en winterverblijfplaats herbergt kan de sloop van de gebouwen invloed hebben op de populatie gewone dwergvleermuizen in Doorn. Omdat het om een grote groep gaat kunnen veranderingen m.b.t. deze kraamkolonie ook invloed op de populatie in de directe omgeving hebben. De gewone dwergvleermuis is echter wel de meest algemene vleermuis van Nederland. Het is om deze reden niet aannemelijk dat de Nederlandse populatie in gevaar zal komen. Ook valt te verwachten dat de sloop een tijdelijke verstoring zal betreffen en de soort door zijn flexibele eisen aan zijn leefomgeving zich weer kan vestigen in de nieuw te realiseren gebouwen.

Omdat de sloop van verschillende gebouwen van de zorginstelling gefaseerd plaats zal vinden, en het bouwontwerp aangepast zal worden aan vleermuizen is het goed mogelijk om de kolonie te behouden op het terrein. Dit wordt in de volgende paragraaf toegelicht.

Omdat de gebouwen binnen de contouren blijven en er bovendien geen of nauwelijks bomen gekapt worden zal het terrein niet wezenlijk veranderen en kan het terrein in de toekomst ook als foerageergebied gebruikt worden. De sloopwerkzaamheden zullen plaats vinden in de winter, foeragerende vleermuizen zullen hier geen tijdelijke hinder van ondervinden.

Laatvlieger

Aanwezigheid

In het plangebied zijn regelmatig 3 tot 5 jagende Laatvliegers aanwezig. Deze soort heeft geen verblijfplaatsen in het plangebied. Gezien de vliegrichting zijn deze dieren waarschijnlijk afkomstig uit de kolonie die aan de Parklaan / Torenweg huist. Naast een vliegroute van west naar oost midden over het terrein, vliegen ook enkele dieren langs de noordrand van het plangebied, waarbij langs een meer open gedeelte in het bos afgebogen wordt naar het noorden.

Mitigatie

Enkele oude grove dennen op het terrein blijven gespaard (zie figuur 2) aangezien de dieren hier op sommige momenten graag foerageren. De nieuwe inrichting van de tuin wordt ecologisch ingevuld.

Effecten

De nieuwe (ecologische) inrichting van de tuin en de afname van het totaal oppervlakte aan verharding en bebouwing zal leiden tot een verbetering van het foerageergebied.

4.2.2 Overige zoogdieren

Boommarter

Aanwezigheid

Bij Natuurmonumenten, omwonenden en de heer Bomhof van de Boommarterwerkgroep, is navraag gedaan over het voorkomen van de boommarter op het terrein van de zorginstelling en de directe omgeving. Volgens Michel Reukers, medewerker bij Natuurmonumenten, leeft momenteel een gezonde populatie boommarters in de Kaapse bossen. De verblijf- en nestplaatsen worden globaal gemonitord. Er zijn momenteel ongeveer acht bomen waar door de jaren heen regelmatig boommarters gesignaleerd worden. Geen van deze bomen liggen in de directe omgeving van het Zonnehuis. De exacte locaties worden door Natuurmonumenten niet bekend gemaakt om verstoring van recreanten te voorkomen. De heer Bomhof van de Boommarterwerkgroep is bekend met het terrein van de zorginstelling en heeft onderzoek gedaan naar de boommarter in de Kaapse bossen. Op het terrein of in de directe omgeving heeft hij nooit sporen gevonden. Tijdens de locatiebezoeken door Royal Haskoning zijn geen geschikte holtes voor boommarters gevonden.

Uit bovenstaande informatie kan geconcludeerd worden dat het plangebied geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de boommarter vormt. De boommarter kan wel incidenteel gebruik maken van het plangebied.

Effecten

De boommarter zal weinig hinder ondervinden van de bouwwerkzaamheden omdat het plangebied op geruime afstand van de vaste verblijfplaatsen ligt. De werkzaamheden vinden bovendien overdag plaats terwijl de boommarter 's nachts foerageert.

Omdat de gebouwen grotendeels binnen de huidige contouren blijven en er weinig bomen gekapt hoeven te worden, zal het terrein na de verbouwing niet wezenlijk

veranderen. De toegangswegen naar de zorginstelling zijn momenteel al zeer drukke provinciale wegen, waardoor een eventuele verkeersstroomtoename als gevolg van de bouw van semi-zelfstandige senioren geen invloed zal hebben. De boommarker kan tijdens en na de herinrichting van het terrein incidenteel gebruik blijven maken van het terrein van de zorginstelling. Effecten op deze soort worden daarom niet verwacht. Dit is overlegd met Natuurmonumenten.

Das

Aanwezigheid

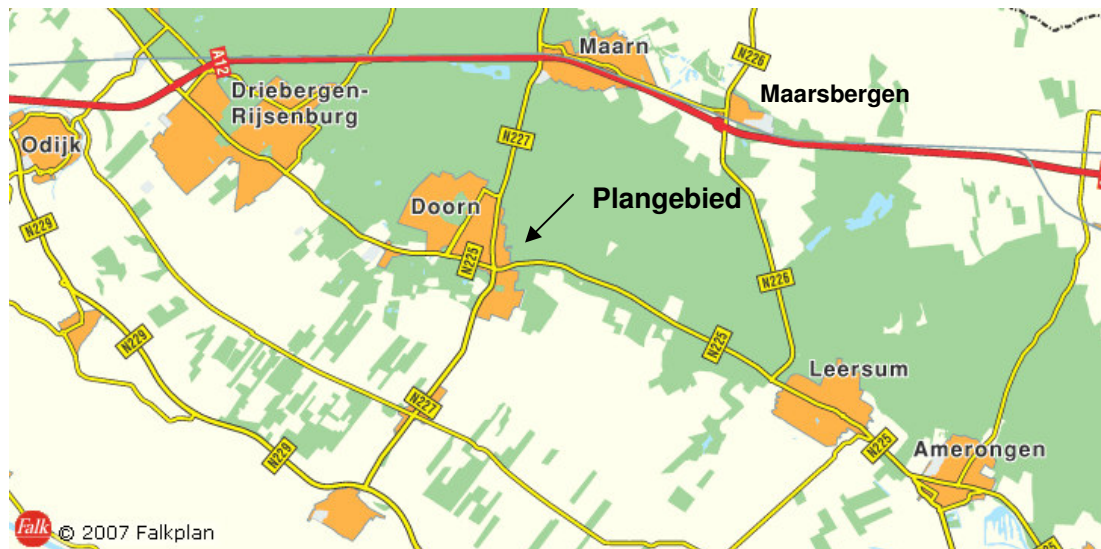
De dichtstbijzijnde dassenburchten liggen bij Maarsbergen en Leersum (zie voor de ligging figuur 5). Er zijn geen dassenburchten in de Kaapse bossen of op het terrein van de zorginstelling bekend.

De dassen lopen waarschijnlijk ook door de Kaapse bossen en kunnen mogelijk ook incidenteel het plangebied aan doen (persoonlijke mededeling Michel Reukers, Natuurmonumenten).

Effecten

Net als bij de boommarker worden er op deze soort geen negatieve effecten verwacht.

Er worden geen vaste rust- of verblijfplaatsen verstoord en het terrein kan ook na de verbouwing incidenteel door de das gebruikt worden.

Figuur 5. Omgeving plangebied

Eekhoorn

Aanwezigheid

De eekhoorn maakt gebruik van het plangebied en heeft mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen langs de Bergweg en mogelijk ook in de bosrand tussen de Bergweg en de gebouwen van de zorginstelling. De eekhoorn eet vooral grove dennenzaadjes. Er zijn een aantal oude grove dennen op het terrein aanwezig, die mogelijk als belangrijke voedselbron dienen.

Mitigatie

Kort voorafgaand aan de eventuele kap van (naald) bomen dient een veldinspectie uit te sluiten dat in de tussentijd van deze rapportage en sloop geen nieuwe nesten zijn gebouwd door eekhoorn. Mocht een nest aangetroffen worden, dan mag de boom waar deze in zit niet in de winter gekapt worden.

Effecten

Het terrein zal door de nieuwbouw niet wezenlijk veranderen, vooral omdat oude grove dennen op het terrein behouden blijven. Aangezien er in de omgeving voldoende foerageer- en verblijfmogelijkheden overblijven, zal de nieuwbouw geen effecten hebben op de populatie. Tijdens een onlangs uitgevoerde door Royal Haskoning uitgevoerde veldinspectie (5 februari 2011) zijn in bomen die als gevolg van het nieuwe ontwerp komen te verdwijnen geen eekhoornnesten aangetroffen.

De eekhoorn maakt jaarlijks een nest voor het grootbrengen van de jongen en aan het eind van de herfst wordt een vijftal winternesten gebouwd. De nesten worden elk jaar op een andere plek gebouwd. In de zomer, wanneer de jongen verzorgd worden, is het zomernest beschermd. In de winter zijn de winternesten beschermd. In de lente en de herfst is er geen sprake van een vaste rust- of verblijfplaats (Handreiking Flora- en Faunawet, DLG 2006).

4.2.3 Reptielen

Hazelworm en Levendbarende Hagedis

Aanwezigheid

Hazelwormen leven verspreid over de hele Kaapse bossen en de aantallen lijken volgens de beheerder toe te nemen. Ze worden vaak aangetroffen op bospaadjes, ook in de omgeving van het plangebied. De hazelworm zoekt vaak zonnige plekje langs bosranden op om te zonnen. Deze zijn aanwezig in het plangebied

Ook de levendbarende hagedis komt voor binnen de Kaapse bossen en kan mogelijk gebruik maken van het terrein van het Zonnehuis.

Er is naar deze twee soorten aanvullend onderzoek gedaan. Tijdens de veldbezoeken (2007 en 2010) zijn de geschikte locaties nader bekeken. Dit zijn de bosranden, bospaadjes en ruigten ("vergeten" stukjes) op het terrein. Om het voorkomen van de hazelworm vast te stellen is geïnventariseerd op zicht en zijn op het terrein aanwezige stukken dood hout en stenen opgetild. Hieronder verschuilt deze soort zich vaak. De beide soorten zijn niet aangetroffen op het terrein.

Effecten

Beide soorten zijn niet aangetroffen. Gezien de verborgen leefwijze van de hazelworm heeft het de voorkeur toch zoveel mogelijk rekening te houden met deze soort. Eventuele tijdelijke negatieve effecten op de soort tijdens de toekomstige bouw kunnen voorkomen worden door het laten liggen van dood hout. Het eventueel verwijderen van bovengrond nabij de bosrand kan het best gebeuren in de actieve periode, in mei t/m oktober, zodat de dieren kunnen vluchten.

Op basis van het huidige ontwerp blijkt dat de inrichting van het terrein niet ingrijpend zal veranderen en er mogelijk zelfs beter op wordt (afname verhard oppervlak en ecologische inrichting omgeving). Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op hazelworm en levendbarende hagedis als gevolg van de werkzaamheden.

Zandhagedis

Aanwezigheid

De zandhagedis komt voor in de Kaapse bossen, maar heeft open zandgrond nodig. De soort leeft in heidevelden, open plekken in het bos en zandverstuivingen. De zonnige zuidhelling, beschreven in de ecoscan in 2003 en 2007, is vanwege de begroeiing en geïsoleerde ligging een ongeschikt leefgebied voor de zandhagedis.

Effecten

Niet van toepassing aangezien de soort niet voorkomt in het plangebied. Het herinrichten van de zuidhelling met zandige stukken kan mogelijk leefgebied creëren voor de soort (de afstand tot bronpopulaties zal het succes daarvan bepalen).

4.3 Vogels

Aanwezigheid

Op het terrein en in de omgeving broeden zeer veel verschillende vogels. SOVON, Vogelonderzoek Nederland, heeft geen informatie in haar bestand over broed- en wintervogels in het km-hok 152 449. De drie omliggende kilometerhokken zijn wel goed onderzocht en hier komen 40 vogelsoorten voor.

Natuurmonumenten heeft de Kaapse bossen en een deel van het terrein van de stichting Quarijn op het voorkomen van broedvogels geïnventariseerd; deze gegevens zijn overigens meer dan 3 jaar oud. De vogels grenzend aan het terrein zijn in tabel 3 weergegeven. Algemene soorten zoals merel, koolmees, roodborst etc. zijn niet meegenomen tijdens de inventarisaties, maar broeden wel op het terrein.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd, geen van de aanwezige broedvogels op het terrein heeft een jaarrond beschermde status.

Naast de jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen, kunnen de rust- en verblijfplaatsen van een groot aantal andere soorten óók jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (categorie 5 soorten). Soorten van categorie 5 die grenzend aan het terrein van de zorginstelling voorkomen zijn: kleine bonte specht, bosuil, bonte vliegenvanger, grauwe vliegenvanger, boomklever, koolmees en sperwer.

Tabel 3. Broedvogels grenzend aan het terrein van het Zonnehuis (Bron: inventarisatie Natuurmonumenten 2007)

Broedvogels
vuurgoudhaantje, kleine bonte specht, bosuil, bonte vliegenvanger, grauwe vliegenvanger, goudvink, groenling, boomklever, kuifmees, glanskop, appelvink, sperwer.

Effecten

Omdat er zeer veel broedvogels op en in de omgeving van het terrein (in bomen, struweel en gebouwen) aanwezig zijn, is het noodzakelijk om buiten het broedseizoen te starten met de werkzaamheden. Dit voorkomt negatieve effecten op deze soorten. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig binnen het plangebied waardoor werken buiten het broedseizoen volstaat om effecten op deze soortgroep te voorkomen. Voor de soorten van categorie 5 die grenzend aan het terrein van de zorginstelling voorkomen is er geen sprake van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarrond bescherming van deze soorten in het plangebied rechtvaardigen (door een wijziging in het beoordelingskader voor jaarrond beschermde nesten wordt hier dus een andere conclusie getrokken dan in eerdere rapportages).

4.4 Insecten

Aanwezigheid

De keversoort het vliegend hert komt slechts op een aantal plaatsen in Nederland voor, waaronder de Utrechtse Heuvelrug. Volgens Michel Reukers (Natuurmonumenten) komt deze soort niet voor in Kaapse bossen. De soort wordt daarom niet verwacht in de directe omgeving van het plangebied.

Effecten

Omdat het vliegend hert niet in het plangebied of omgeving voorkomt, zal het ontwerp geen effect hebben op deze soort. Bovendien verdwijnt er geen geschikt habitat (oude eikenstobben) van deze soort.

4.5 Algemeen beschermde soorten

Naast de overige en streng beschermde soorten leven er veel algemeen beschermde soorten op het terrein. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden: hiervoor geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling). Wel dienen verzachtende en schadebeperkende maatregelen te worden genomen. Iedereen dient namelijk aan de zorgplicht te voldoen: er moet altijd getracht worden de schade te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Er leven voornamelijk veel algemeen beschermde zoogdieren (diverse muissoorten, mol, egel, ree en vos) op of in de omgeving van het plangebied. Door struwelen en bos in de maanden augustus en september te verwijderen, hebben deze diersoorten de mogelijkheid het gebied te ontvluchten. In die periode zijn de dieren het meest mobiel (geen winterslaap of nest met jongen). Door zorg te dragen voor het herstel van overgangsvegetaties van open terrein naar bos (mantel- en zoomvegetaties) kunnen dezelfde of zelfs betere omstandigheden gecreëerd worden als die vóór de nieuwbouw aanwezig waren. Hier kunnen veel verschillende soorten van profiteren.

Daarnaast leven er enkele groene en bruine kikkers in de vijver. De terreininrichting heeft zich tot op heden geconcentreerd op de locaties van de gebouwen. Bij de terreininrichting kan rekening worden gehouden met deze soorten door de oude vijver te behouden of een nieuwe vijver aan te leggen.

5 JURIDISCHE CONSEQUENTIES EN ONTHEFFING FLORA- EN FAUNAWET

Alleen voor de gewone dwergvleermuis is voor uitvoering van het project een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig. Voor de overige in het plangebied voorkomende beschermde soorten is geen ontheffing nodig omdat hiervoor de mitigerende maatregelen, genoemd in hoofdstuk 4, volstaan.

Op basis van eerdere onderzoeken is reeds een ontheffing aangevraagd voor het verstoren en vernietigen van vaste rust- en verblijfsplaatsen van gewone dwergvleermuis. Deze ontheffing is oktober 2008 verleend en is tot augustus 2014 geldig.

Aan de ontheffing voor de gewone dwergvleermuis zijn een aantal specifieke voorwaarden verbonden waaraan tijdens de sloop en de nieuwbouw van de zorginstelling moet worden voldaan. Deze voorwaarden gelden voor zowel de werkzaamheden als het ontwerp van de nieuwbouw. In paragraaf 5.1 zijn deze voorwaarden weergegeven.

5.1 Ontheffing Flora- en faunawet

Specifieke voorwaarden uit de ontheffing

7. De werkzaamheden dienen plaats te vinden in de voor de gewone dwergvleermuis minst schadelijke periode, buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode. De voortplantings- en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis loopt globaal van april tot en met juli, respectievelijk half oktober tot en met maart. Afhankelijk van de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid voor het uitvoeren van verstorende werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vleermuizen.

8. De twee gebouwen op het verzorgingscomplex dienen gefaseerd gesloopt te worden, waarbij het voorgedeelte (de woontoren aan de Leersumsestraatweg) waar inmiddels meer verblijfsplaatsen zijn gecreëerd, pas gesloopt zal worden nadat het nieuwe hoofdgebouw gereed is.

9. Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden dient het gebouw minimaal een week van tevoren ongeschikt gemaakt te worden voor vleermuizen. Dit kan door middel van het voorzichtig verwijderen van dakpannen en dakranden en door middel van het aanbrengen van tochtgaten/ventilatiegaten onderaan in de spouwen van de te slopen bebouwing. Deze maatregel dient te worden uitgevoerd nadat de dieren zijn uitgevlogen, of bij gebouwen waar geen dieren aanwezig zijn ten tijde van de werkzaamheden. Delen waar nog vleermuizen aanwezig zijn dienen eerst ongeschikt gemaakt te worden door de openingen af te dekken met een eenrichtingsafsluiting (exclusion flap), zodanig dat de vleermuizen wel kunnen vertrekken maar niet meer kunnen terugkeren. Het is van belang dat de afsluiting niet kan openwaaien.

10. Wanneer de verblijfplaats in gebruik is, dient het ongeschikt maken plaats te vinden onder gunstige weersomstandigheden, waarbij de minimumtemperatuur 's nachts 5 Celsius dient te zijn en dient de sloop te gebeuren door middel van strippen. Hierbij worden eerst delen van onder andere glas en hout en de dakpannen verwijderd en spouwmuren voorzichtig opengebroken, voordat de muren worden gesloopt. Na het ongeschikt maken van de spouwmuren en dergelijke, dienen de sloopwerkzaamheden

een etmaal gestaakt te worden, zodat eventueel aanwezige exemplaren de mogelijkheid hebben de werkzaamheden te ontvluchten. De geschiktheid voor het uitvoeren van versturende werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vleermuizen. Tijdens het uitvoeren van versturende werkzaamheden dient een vleermuisdeskundige oproepbaar te zijn.

11. Indien tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot de exemplaren uit eigen beweging zijn vertrokken.

12. In de nieuwbouw dienen nieuwe duurzame vleermuisverblijfplaatsen aangebracht te worden. Er dienen openingen in de spouwmuren en openingen in daarvoor geschikte daklijsten gemaakt te worden. Er dienen tenminste 50% meer verblijfplaatsen gecreëerd te worden dan er verloren gaan. Het oppervlak rond de invliegopeningen dient geschikt ruw te zijn.

13. De plaats en het aantal open stootvoegen in de spouwmuren en open ruimte onder de daklijsten en dakpannen in de nieuwbouw, dient in overleg met een vleermuisdeskundige¹ te worden bepaald. De open stootvoegen dienen op een hoogte van minimaal drie meter te worden aangebracht, met een opening van minimaal 16 millimeter. Deze potentiële verblijfplaatsen dienen via een obstakelvrije aan- en uitvliegroute te bereiken te zijn.

5.2 Status ontheffing

De specifieke voorwaarden uit de ontheffing hebben betrekking op een eerder ontwerp van de zorginstelling. In dit ontwerp en bijbehorende plan van aanpak m.b.t. nieuwbouw zou een deel van de bebouwing (woontoren Leersumsestraatweg) pas gesloopt worden nadat de nieuwbouw (inclusief verblijfplaatsen) gereed zou zijn. In het gehandhaafde gedeelte zouden voldoende (tijdelijke) verblijfplaatsen gecreëerd worden voor de gehele kolonie gewone dwergvleermuizen. Inmiddels is er een nieuw ontwerp voor de zorginstelling. De ontheffing zal nog steeds geldig zijn; in onderstaande tekst staat uiteengezet waarom dit zo is.

Ook in dit nieuwe ontwerp worden nieuwe verblijfsmogelijkheden gerealiseerd. In de nieuwbouw zullen 10 tot 14 mogelijkheden voor vleermuisverblijfplaatsen moeten worden opgenomen op verschillende windrichtingen, geschikt voor grote kraamgroepen gewone dwergvleermuizen. Daarnaast worden 4 tot 6 mogelijkheden opgenomen die geschikt zijn als paarverblijf voor gewone dwergvleermuizen en er wordt een geschikte winterlocatie in het ontwerp opgenomen (van genoemde getallen kan mogelijk afgewezen worden indien dit relevant is volgens de in de ontheffing genoemde specifieke voorwaarden). De voornaamste mogelijkheid om dit te realiseren is dat vleermuizen, net als in de huidige situatie, toegang hebben tot spouwmuren. Voorts zijn in de nieuwe situaties locaties in het dak (bijvoorbeeld in ruimtes voor luchtventilatie) geschikt te maken.

De sloop van het oude gebouw, en opbouw van het nieuwe, zal in twee fasen plaatsvinden. In de eerste fase wordt het gebouw ten noorden van de woontoren gesloopt en op deze plek gestart met de bouw van het nieuwe gebouw. De woontoren aan de Leersumsestraatweg blijft dus staan totdat de rest van het gebouw gereed is. Pas wanneer de rest van het gebouw gereed is, zal de tweede fase starten waarin de

woontoren gesloopt wordt en dan tenslotte het gebouw compleet gemaakt wordt. Dit betekent dus dat de werkwijze met betrekking tot sloop en herbouw niet verschilt van de eerdere plannen. De woontoren wordt dus niet gesloopt voordat nieuwe verblijfsmogelijkheden in het nieuwe gebouw gecreëerd zijn.

Er kan zodoende voldaan worden aan de voorwaarden uit de ontheffing. Hiervoor wordt een uitgekiend sloop- en bouwplan opgesteld waarin rekening is gehouden met de ecologische randvoorwaarden (met name het creëren van nieuwe verblijfplaatsen voor vleermuizen).

6 CONCLUSIE

Alleen voor de gewone dwergvleermuis is een ontheffing noodzakelijk als gevolg van het planvoornemen. Deze ontheffing is reeds in bezit van QuaRijn en hierin staan specifieke voorwaarden. Deze ontheffing is ook nu, na wijziging in het ontwerp voor de zorginstelling Zonnehuis, nog geldig. De redenen hiervoor zijn dat de woontoren blijft staan totdat een deel van het nieuwe gebouw is opgebouwd en het feit dat ook in het nieuwe ontwerp nieuwe verblijfplaatsen voor vleermuizen te realiseren zijn.

Voor de overige soortgroepen zullen de effecten als gevolg van het gewijzigde ontwerp niet wijzigen. De mitigerende maatregelen uit hoofdstuk 4 volstaan voor deze soortgroepen om effecten te voorkomen/minimaliseren.

Het is tenslotte aan te bevelen dat in detail uitgewerkt wordt hoe, naast vleermuiscompensatie, met ecologie wordt omgegaan en rekening gehouden in het nieuwe ontwerp het Zonnehuis te Doorn. Daarnaast worden voorafgaand aan de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol en - werkkaart opgesteld (met daarin de aanwijzingen uit dit rapport). Dit ecologisch werkprotocol en - werkkaart dienen op de bouwlocatie aanwezig te zijn om overtredingen van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Literatuur

Jansen, E.A., 2007.32 Voorkomen van vleermuizen in en rond het Zonnehuis te Doorn, een onderzoek naar aanwezigheid en functies. VZZ rapport 2007.0xx. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

Kossen, H. Vleermuisonderzoek en ecoscan gebouw Noordoosthoek Quarijn Doorn 2010. Royal Haskoning.

Loop, van der F. Aanvullende resultaten ecoscan Quarijn 2008. Royal Haskoning

Loop, van der F. Ecoscan Zonnehuis te Doorn 2007. Royal Haskoning

Schoppers, E.J. Notitie: Meerwerk vleermuisonderzoek Het Zonnehuis: monitoring 2009, Royal Haskoning.

=O=O=O=